

Chirurg in Ghana

Een mecenas voor een hartoperatie

Regelmatig verschijnen hier in de landelijke krant oproepen met een strekking zoals in het onderstaande bericht. Meestal gaan ze vergezeld van een foto:

HELP SAVE DENNIS' LIFE

From Breman Fosuausa, a little village in Central Region, pleads Dennis Mensah, 19, for help. He has a hole in his heart. Dennis needs 45 million cedis according to his doctor's assessment for an open-heart surgery at the Korle-Bu Teaching Hospital Accra.

However he cannot find the money. He is too weak to work and raise the money himself. His father died 4 years ago, without leaving a fortune behind for his wife and children.

Dennis' mother fries fish for sale at the village. The income is hardly enough to care for the needs of her children. She says her son's fate is in God's hand to touch a Good Samaritan to come his way. Please contact .....

Ja, u leest het goed: er bestaat dus sinds enkele jaren een mogelijkheid om in Ghana een gat in je hart te laten dichtten. Deze mogelijkheid bestaat in een groot gedoneerd complex: 'Cardiac-Thoracal Centre' op het terrein van het universiteitsziekenhuis Korle-Bu in de hoofdstad Accra met veelal Ghanese, in Europa opgeleide cardiochirurgen. De prijs voor de operatie van de knaap is 45.000.000 cedis, dat is ongeveer 4.500 euro.

Geen verzekering die dat hier in Ghana dekt. In het beste geval wordt via het net gestarte Ghana National Health Insurance Scheme, hooguit de eerste 1.500.000 cedis uitbetaald, ongeveer 150 euro.

Het inkomen van een arbeider is ligt momenteel rond de 2 euro per dag. Als hij al in staat zou zijn om 1 euro per dag te sparen, dan moet hij dat wel 4500 dagen blijven doen. Dat betekent dus een meer dan 12 jaar durend spaarplan om deze rekening te vereffenen. De Ghanezen die dit bedrag wel kunnen ophoesten, blijken veelal ook een vliegticket te kunnen bekostigen en reizen dan *abroad* voor hun ingreep. Want wie kan garanderen dat al die hightechap-

paratuur die hier voor zo'n operatie beschikbaar is en een eenvoudige, maar noodzakelijke voorziening als elektriciteit, allemaal tegelijkertijd functioneren op de dag waarop jij toevallig de patiënt bent.

Ghana beschikt dus nu in principe over de faciliteit, maar waar het nog aan ontbreekt, is het systeem rond de patiënt om de operatie te bekostigen. Er moet nogal eens een mecenas of een kerkgenootschap aan te pas komen. Hoe noemen wij dat ook weer? Een 'witte olifant'? Is het niet erg toepasselijk hier?

Zijn er geen andere, minder kostbare ingrepen die het leven van vele Ghanezen zouden kunnen verbeteren, bijvoorbeeld een adequate behandeling van botbreuken? Botbreuken zijn een alledaags probleem door het toenemende verkeer, door de slechte staat waarin wegen en voertuigen verkeren, en ook doordat nogal wat chauffeurs over rijbewijzen van onduidelijke komaf beschikken.

Je denkt soms heel even dat je weet wat er zou moeten gebeuren als je hier wat te zeggen zou hebben: 'Geen dure hartchirurgie voor enkelen, maar liever een meer betaalbare aanpak zoals het voorkómen van veelvoorkomende arbeidsongeschiktheid door fractures'.

Dan komt opeens weer die Hausa-trader bij ons aan de deur met zijn bronzen beeldjes. Een aardige man van ongeveer dertig jaar met een vriendelijk en beleefd voorkomen. We mogen hem wel. Vorige keer toen hij kwam, bleken zijn broer en zijn moeder overleden en zijn vrouw was bevallen van een zoon. Het kind was niet helemaal goed, begreep ik. Hij bleek toen al wat gebukt te gaan onder een financiële last.

Nu was hij echt uit zijn doen. Hij had eigenlijk niets behoorlijks bij zich om te verhandelen. Hij had alle aardige

BEELD: HARRY WEGDAM

items al verkocht om de rekening van de ziekenhuisopname voor zijn pasgeboren zontje te kunnen betalen - een bedrag van 700.000 cedis (70 euro). Het jongetje kon niet goed ademen en zou iets aan het hart hebben, had de kinderarts hem gezegd.

Hij toonde de *post-natal card* van de baby en daarin stond alles goed geregistreerd. Hij was met zijn zoon naar elders gestuurd voor een echo van het hart. De kaart verschaftte een keurig verslag hiervan en ik las dat er mogelijk sprake was van een tetralogie van Fallot. Het onderzoek zou aan de universiteit nog worden herhaald met betere apparatuur en zou nog eens 1.500.000 cedis (150 euro) gaan kosten.

Een eventuele operatie van de afwijking zal in het gunstigste geval toch al gauw even kostbaar zijn als het behandelen van het hartdefect van Dennis, de knaap uit de krant.

Waar moet deze man met zijn handeltje zoveel geld vandaan halen? Om hier aan een kind van acht maanden

Wel faciliteiten maar geen geld

den oud 45.000.000 cedis (4.500 euro) te besteden, met onzekerheid over het uiteindelijke resultaat, is nogal wat. De vader van het jongetje vroeg me verder niets, maar ik voelde dat hij wat wilde horen.

Wat zou ik zelf doen in zo'n geval, als ik hier was geboren en vader was van het kind, vroeg ik me af om hem te kunnen adviseren. Ik zou precies willen weten wat er aan de hand was. Dus geld uitgeven voor een juiste diagnose. Ik zou van de chirurg willen horen of hier

wat aan gedaan kan worden. Ik zou willen weten wat na de operatie de kansen zijn op een behoorlijk leven voor het kind. Ik zou de kosten willen weten van de behandelingen. Ik zou daarna met enkele mensen die ik vertrouw de zaak bespreken en een beslissing nemen of alles op alles moet worden gezet voor een operatie van deze baby.

Ik deelde hem mede wat ik had bedacht.

Hij antwoordde: 'Dat is wat ik ga doen, weten wat de kansen zijn voor de baby en wat de kosten van behandeling zijn. Dan praat ik met mijn mensen en daarna pas met mijn vrouw, want zij heeft het moeilijk. Ze huilt de hele dag. Er zijn nog twee kinderen voor wie we moeten zorgen.'

Ik bedacht hoezeer het ouderlijk toeval bepaalt waar je wordt geboren. Is het hier of was het daar?

In Nederland worden bijna alle behandelingen betaald, zelfs als ze in medisch opzicht zeer kansarm zijn. Hier worden daarentegen elke dag beslissingen genomen over wel of niet behandelen met op de achtergrond altijd de vraag of er geld voor is of niet, en met als inzet verder leven of niet.

Met onze westerse medische technologische vooruitgang, die we helemaal naar hier kunnen brengen, zonder de aankleding van de westerse entourage en financiële achtergronden, maken we de situatie op dit ogenblik voor bepaalde gevallen schrijnend.

Vroeger wisten we niet wat die acht maanden oude, benauwde baby had, laat staan dat we er hier iets aan konden doen. De natuur nam zijn loop. Nu weten wij en ook zij precies wat er mis is en missen zij het geld voor de goede oplossing en doet de natuur nog steeds hetzelfde.

Ik laat mijn handen voor de zoveelste maal weer door de bronzen spulletjes glijden: de *trader* heeft echt niets van mijn gading. Voor het eerst in mijn Ghanese periode koop ik spullen die ik echt niet mooi vind, betaal de volle prijs zonder meer dan de helft af te dingen en ik vraag me tegelijkertijd af wie er in Nederland nog wat te klagen heeft. ■

Harry Wegdam,
chirurg in Ghana